

Voor velen was de crux niet langer de geslachtsdrift en zijn wisselvalligheden (in de betekenis van: gebeurtenissen uit de vroege kindertijd en hun gevolgen voor het subject - een concept geïntroduceerd door Freud) maar wel gender en genderverschillen. Bijgevolg werd seksualiteit door veel mensen beschouwd als iets zonder *drive* maar niet zonder gender. ‘Genderstudies’ rezen als paddestoelen uit de vruchtbare grond van het discours, en drongen de psychoanalytische *drive*-theorie naar de achtergrond. (...)

Maar laten we het over seks en gender hebben. In de ogen van de theoretici die de toon zetten voor dit discours in de loop van de neoseksuele revolutie, waren seks en gender beide culturele constructies, zonder natuurlijke basis en dus gevoelig voor subversie en verandering. Het debat kreeg een fundamentalistische ondertoon waarin de voorkeur werd gegeven aan gender boven seks. De ontwikkeling van de theorie werd bovendien bemoeilijkt doordat vrouwen die niet van de middenklasse kwamen en noch blank of openlijk heteroseksueel waren, aanhoudend de verschillende realiteiten van hun leven opeisten. Fundamentele verschillen als etnische achtergrond, sociale klasse of seksuele voorkeur kunnen immers algemene categorieën zoals gender en vrouwelijkheid zowel epistemologisch als politiek in vraag stellen. De huidige stand van het genderdiscours (cf. [2], [3] en anderen) suggereert dat gender op zich overwonnen is, aangezien culturele dichotomie en fysieke dimorfie – het binaire aspect – (zouden) moeten ontkennd worden. Op theoretisch vlak door middel van deconstructie en op politiek vlak door het omverwerpen van de interesse in zelfbeschikking.

‘*Sapere aude!* Heb de moed om je eigen verschil subversief uit te buiten!’ Een dergelijke variatie op Kants bekend recept voor de Verlichting [12] zou kunnen dienen als een slogan voor de meest recente metafysische vorm van feminisme. Het resultaat wordt verondersteld verwant te zijn aan *self-sex* en *self-gender*, autonoom geproduceerd en onafhankelijk geregulariseerd. De doelen van het klassieke, fysiek-politieke feminisme (respect en gelijkheid) en de inzichten die ontsproten aan het *difference-theory-feminisme* (het concept van genders als transsubjectieve effecten van discours) hinken ver achter het idealisme en het adembenemende optimisme dat vandaag zo’n furor maakt. De subversieve wil tot zelfbeschikking blijkt in staat om het materiële karakter van sociale formaties en discours te neutraliseren.

[Van het enorme aantal onderling gerelateerde processen waaruit neoseksualiteiten ontstonden, bespreekt Sigusch vervolgens twee empirische fenomenen in detail: de dissociatie van de seksuele sfeer en de dispersie van seksuele fragmenten.

In het kader van de dissociatie wijst hij er onder meer op hoe potentie-onderzoekers, in het licht van de postmoderne medische wetenschappen, de barrière tussen hulpmiddelen uit seksshops en medische methodes doorbraken, en hij geeft een overzicht van de mechanische, chirurgische en andere medische ingrepen die mannen in de laatste decennia moesten helpen om een erectie te krijgen.

Een tweede aspect van dissociatie houdt in dat we in de jaren tachtig en negentig een scheiding tussen de seksuele ervaring en de sfeer van de fysieke respons krijgen. Sigusch verwijst onder meer naar fenomenen als telefoonseks, e-seks en cyberseks.

Een andere vorm van dissociatie is de scheiding tussen de oude sfeer van het libido en die van het ‘destrudo’ in de loop van de jaren tachtig. Als resultaat van dit proces, dat aangezwengeld werd door de vrouwenbewegingen, werden de agressieve, verdelende aspecten van seksualiteit zo compleet gescheiden van de tedere en verenigende aspecten, dat de eerste de laatste volledig begonnen te overschaduwen. Sigusch refereert hier aan het zich ontwikkelende discours over misbruik en geweld.

Het fenomeen van de seksuele dispersie is een proces dat mensen enerzijds anoniem maakt, maar hen anderzijds samenbrengt in netwerken en hen afleiding bezorgt. Deze dispersie van seksuele fragmenten, segmenten en levensstijlen is grotendeels een bijproduct van de commercialisering. De merchandising van seksartikelen en de seksindustrie zijn enkele voorbeelden, met als ‘teststations’ de zogenaamde seksshops.]

Van politieke pornografie tot clichépopulatie

Ondanks al deze transformaties en liberale trends (de hierboven vermelde voorbeelden van dissociatie en dispersie), zal de vraag of *seksografie* gevaarlijk is ons blijven bezighouden, omdat seks nauw verbonden blijft met angst. Wat ‘harde’ seksuele paraferalia subjectief gesproken zo gevaarlijk maakt, is het feit dat ze fantasieën van macht en submissie opwekken. Ze herinneren ons eraan dat destructie en agressie essentiële ingrediënten zijn van onze seksualiteit, en dat het de meest geheime, fervente wens in relatie tot seksueel opwindend materi-